

Utlåtande 2016:50 RII (Dnr 120-514/2016)

Detaljplan för del av Norrmalm 3:43 m.fl., Nobel Center på Blasieholmen, i stadsdelen Norrmalm, DP 2013-00460-54

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Detaljplan för del av Norrmalm 3:43 m.fl., Nobel Center på Blasieholmen, i stadsdelen Norrmalm, DP 2013-00460-54, antas.

Föredragande borgarrådet Roger Mogert anför följande.

Ärendet

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra ett Nobel Center samt att skapa en ny offentlig plats på Blasieholmen i Stockholm. Därutöver ska kajer iordningställas för fortsatt rörlig båttrafik samt omkringliggande gatumiljöer rustas för att öka områdets attraktionskraft och värde.

Syftet med planen är även att inte hindra en eventuell framtida utbyggnad av tunnelbanan från Kungsträdgården till Gullmarsplan/Nacka under Nobel Center. Planbestämmelserna begränsas därför så att de endast omfattar mark ner till -11,5 meter under nollplanet. Avsikten är att marken under denna nivå inte längre ska vara reglerad genom detaljplan, utan gälla som ej planlagd mark.

Nobel Center ska rymma en stor andel publika verksamheter som främjar stadslivet på platsen. Entréplanet med restaurang, museibutik och viss utställningsverksamhet ska vara öppet för allmänheten. Planens syfte är att byggnaden i sin karaktär, arkitektoniska utformning och kvalitet ska motsvara

andra byggnader av samma dignitet vilka präglar Stockholms vatten- och stadsrum idag. Den höga arkitektoniska kvaliteten är både viktig för upplevelsen av stads- och vattenrummen samt förmedlandet av att detta är en viktig institution för Stockholm. Arkitekturen ska kännetecknas av absolut högsta kvalitet.

Planförslaget medger en byggrätt för ett Nobel Center i sex våningar ovan mark innehållande utställningsytor, restaurang, kontor, konferensutrymmen och ett auditorium omfattandes cirka 11 850 m² ljus BTA (totalt cirka 17 900 m² BTA). Under mark ges byggrätt för tekniska utrymmen samt utställningsytor. Byggnaden är 31,8 meter hög (+35 meter över nollplanet), 65 meter lång och 38 meter bred.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsbyggnadsnämnden.

Mina synpunkter

Nobel Center ska uppföras på Blasieholmen, en fantastisk plats i centrala Stockholm. Här skapas en tillgänglig och betydelsefull mötesplats med en bred publik verksamhet som bjuder in Nobelprisets unika värld av naturvetenskap, humaniora och fredsarbete. Denna tomt har under många år reserverats för en publik verksamhet av internationellt intresse.

Nobelstiftelsen är en av Sveriges och Stockholms viktigaste institutioner och utdelandet av Nobelpriset är en av Stockholms finaste händelser. Det är svårt att tänka sig något bättre för en stad än att husera nobelpriset. Ett Nobelcenter med museum och möjlighet till föreläsungsverksamhet samt skolbesök kommer bli en stor tillgång för Stockholm och Stockholmare. Ett nytt Nobelcenter ger Stockholm en ny offentlig byggnad som återigen för in vetenskapen till den centrala staden och skapar ett nytt forum för vetenskaplig debatt, diskussion och utveckling.

Arbetet med att planera ett Nobelcenter har pågått under en längre tid. Staden har ett intentionsavtal med Nobelstiftelsen där Blasieholmen utpekats som den plats där huset ska byggas. Flera andra platser har utretts: bland annat Hagastaden och Norra Djurgårdsstaden men inte funnits lämpliga på grund av bland annat tillgänglighetsaspekter. Blasieholmen är vald bland annat för att Nobel center ska vara så tillgängligt som möjligt. Jag tycker också det är viktigt att betona att i Stockholm har alltid offentliga och för staden viktiga byggnader fått synas i stadsbilden. Nobel Center ska inte vara ett undantag.

Arkitekten David Chipperfields förslag är arkitektur på en mycket hög nivå. Chipperfields förslag har utformats som ett modernt tillägg till platsen. Förslaget följer både vad gäller höjd och skala innerstadens bebyggelse, men har ett modernt formspråk. Moderna tillägg har alltid gjorts i Stockholm och det är ingen som tjänar på att staden konserveras.

Den ekonomiska kalkylen för projektet är rimlig utifrån de förutsättningar som finns. I stadens sätt att räkna på det ackumulerade nuvärdet för ett projekt samlas samtliga av stadens utgifter och intäkter. På platsen där Nobel Center ska stå finns i dag ett stort antal parkeringsplatser som staden äger. Dessa kommer att försvinna och därmed också de årliga intäkterna för dessa parkeringsplatser. Att på lång sikt ha ytparkeringsplatser på den mycket vackert belägna och centrala delen hade inte varit försvarbart eller i linje med stadens strategi för parkering på sikt, oavsett bygget av Nobel Center. Räknas parkeringsplatserna bort från nuvärdesberäkningen ger projektet ett negativt resultat på 7 miljoner. Med tanke på vad Nobel och ett Nobel Center kan ge till Stockholm i form av internationell marknadsföring och positiva effekter för besöksnäringen är det en liten och försvarbar utgift för staden. Däremot kan vi konstatera att den flytt av Tullhuset inte är ekonomiskt försvarbar. En sådan flytt skulle medföra kostnader på minst 50 miljoner kronor exklusive eventuella kostnader för mark. Vidare har inte exploateringskontoret kunnat hitta en lämplig plats för huset. Sammantaget konstaterar vi att det inte vore ekonomiskt försvarbart att flytta Tullhuset.

Det är mycket glädjande att staden nu kan anta detaljplanen för Nobel Center och gå vidare med bygget av ett för Stockholm mycket viktigt projekt.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Plankarta
3. Planbeskrivning
4. Granskningshandling
5. Granskningsutlåtande
6. Miljökonsekvensbeskrivning
7. Inventering och analys

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att avslå förslaget till beslut
2. Att därutöver anföra

Exploateringen av Blasieholmen för ett Nobel Center rymmer flera fel. Huset som föreslås i planprocessen passar inte in i omgivningen och är i sig inte en byggnad som tilltalar. Vid sidan av problemen med det nya Nobel Center står det redan på marken tre mycket intressanta byggnader. Det handlar både om två varumagasin som eventuellt ska flyttas och det gamla tullhuset som föreslås rivas. Liberalerna är emot föreslagen plan av Blasieholmen till förmån för ett bejakande av de kulturmiljömässiga värden som finns på platsen. Tullhuset från 1876 bär stora värden och är grönklassat av Stadsmuseet, det vill säga särskilt värdefullt från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt.

Vid sidan av att projektet i sig inte är bra för Blasieholmen har projektets ekonomi försämrats sedan markanvisningen. I handlingarna inför markanvisningen prognostiserade exploateringskontoret ett nettonuvärde om +/- 0 mnkr. I förslaget till överenskommelse och genomförande redovisas dock ett nettonuvärde om -217 mnkr (inkluderat trafikkontorets uteblivna inkomster).

Skillnaden ligger i att staden enligt förslaget ska betala både planavgiften och halva miljökonsekvensbeskrivningen. Dessutom betalar staden för flyttarna eller rivningarna av Tullhuset och varumagasinet. Även arkeologiska utgrävningar betalas av staden. Samtliga kostnader ovan betalas normalt av byggherren. Totalt sett innebär det att stadens kostnader har ökat från prognostiserade 125 mnkr till 227 mnkr. Vad som från början såg ut som en ”plus-minus-noll-affär” är nu en förlustaffär. Ett Nobel Center är således en dålig affär för staden och passar inte in på Blasieholmen. Liberalerna föreslår därför avslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Detaljplan för del av Norrmalm 3:43 m.fl., Nobel Center på Blasieholmen, i stadsdelen Norrmalm, DP 2013-00460-54, antas.

Stockholm den 13 april 2016

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Roger Mogert

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Daniel Helldén och Katarina Luhr (båda MP) och Ann-Margarethe Livh (V) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

- Att avslå ärendet samt
- Att därutöver anföra

Nobel är en viktig symbol för Sverige och Stockholm och Nobel Center skulle på ett positivt sätt bidra till Stockholms attraktivitet. Med den volymminskning som skett sedan inriktningsbeslutet, samt att parkeringsgaraget utgått, anser vi att projektet tagit stora kliv i rätt riktning. Dock kvarstår flera osäkerhetsfaktorer – kring ekonomin, kulturmiljö och gestaltning.

Blasieholmens känsliga kulturmiljö ställer exceptionella krav, både på byggnationen och hantering av platsens kulturhistoriska arv. En alternativ placering hade kunnat påskynda hanteringen avsevärt och sannolikt lett till betydligt mindre kostsamma lösningar för staden.

Från Miljöpartiet och Vänsterpartiet har det varit ett uttalat krav att Tullhuset ska flyttas. I överenskommelse om exploatering finns ingen tillfredsställande lösning presenterad vilket varit en förutsättning för projektets genomförande.

Kostnaden för staden har mer än fördubblats sedan det tidigare inriktningsbeslutet. Trots det kvarstår flera osäkerhetsfaktorer kring de arkeologiska utgrävningarna och den framtida kostnaden för torget. En uppskattning av kostnader för iordningställande av torget och flytten av Tullhuset ska inkluderas i den totala kostnadsuppskattningen då detta är viktiga förutsättningar för projektets genomförande. Vi anser därutöver att kostnader för detaljplan samt kostnader för arkeologisk utgrävning borde ha finansierats av Nobelstiftelsen för att minska dels osäkerhetsfaktorerna samt stadens utgifter i samband med byggnationen.

Under granskningsskedet av detaljplanen har det framkommit att den föreslagna mässingsfasaden kan göra att miljö kvalitetsnormer för vatten kan komma att överskridas med detta material. Att i sent läge ändra fasadmateriäl är olyckligt.

Reservation anfördes av Lotta Edholm (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. att avslå förslaget till beslut.
2. att därutöver anföra följande.

Exploateringen av Blasieholmen för ett Nobel Center rymmer flera fel. Huset som föreslås i planprocessen passar inte in i omgivningen och är i sig inte en byggnad som tilltalar.

Huset är för brutalt, för modernistiskt och tar för stort utrymme – både fysiskt och visuellt - för att uppföras på denna plats. Vid sidan av problemen med det nya Nobel

Center står det redan på marken tre mycket intressanta byggnader. Det handlar både om två varumagasin som eventuellt ska flyttas och det gamla tullhuset som föreslås rivas.

Liberalerna och Kristdemokraterna ställer sig emot föreslagen exploatering av Blasieholmen till förmån för ett bejakande av de kulturmiljömässiga värden som finns på platsen. Tullhuset från 1876 bär stora värden och är grönklassat av Stadsmuseet, det vill säga särskilt värdefullt från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt.

Vid sidan av att projektet i sig inte är en bra användning av mark har projektets ekonomi försämrats sedan markanvisningen. I handlingarna inför markanvisningen prognostiserade kontoret ett nettonuvärde om +/- 0 mnkr. I förslaget till överenskommelse och genomförande redovisas dock ett nettonuvärde om -217 mnkr (inkluderat trafikkontorets uteblivna inkomster).

Skillnaden ligger i att staden enligt förslaget ska betala både planavgiften och halva miljökonsekvensbeskrivningen. Dessutom betalar staden för flyttarna eller rivningarna av Tullhuset och varumagasinet. Även arkeologiska utgrävningar betalas av staden. Samtliga kostnader ovan betalas normalt av byggherren. Totalt sett innebär det att stadens kostnader har ökat från prognostiserade 125 mnkr till 227 mnkr. Vad som från början såg ut som en ”plus-minus-noll-affär” är nu en förlustaffär.

Ett Nobel Center är således en dålig affär för staden och en förfylning av Blasieholmen.

Liberalerna och Kristdemokraterna röstar därför emot.

Ersättaryttrande gjordes av Karin Ernlund (C) enligt följande.

Centerpartiet välkomnar att ett avgörande beslut för att bygga Nobel Center på Blasieholmen nu närmar sig. Det har varit en lång process där markanvisningen fick stöd av en bred politisk majoritet. Vår utgångspunkt är och har varit att förslaget ska bidra till att skapa en levande stads- och kajmiljö på en central outnyttjad plats. Aktuellt förslag lever upp till dessa kriterier. Genom att utveckla park- och kajmiljöerna samtidigt som ett nytt Nobel Center anläggs omvandlas en skara gropiga och grusbelagda parkeringsplatser med utmärkt sjöutsikt till en plats värd att besöka och vistas på. I dagsläget är området otryggt och används mer som en transportstäcka än för rekreation och upplevelse.

I samband med att Nobel Center byggs är det positivt att det tillskapas en attraktiv park och en upprustad kajmiljö som kan ge bättre förutsättningar för angöring för hop-on-hop-off-båtar och kollektivtrafikbåtar. Sjötrafiken har nu möjlighet att bli ett än viktigare inslag på platsen. Tillsammans med parkmiljön och aktiviteterna i Nobel Center kan detta leda till en mer levande stadsmiljö och att Blasieholmens fulla potential tillvaratas. Vidare är det positivt att det stora parkeringsgaraget har utgått ur förslaget. Blasieholmen och Nobel Center ska inte anpassas utifrån biltrafikens behov utan fotgängares, cyklisters och kollektivtrafikresenärers tillgänglighet ska stärkas.

Det finns förstås många åsikter om byggnadens utformning. Vissa tycker det är för högt och för stort, andra att det har fel färg, någon tycker det är för modernistiskt, andra tycker förslaget är ganska snyggt och vissa tycker att det håller världsklass. Oavsett vilken arkitektur som föreslås kommer det finnas olika åsikter om det. Vi beslutsfattare i kommunfullmäktige och nämnder sätter oss i en ohållbar sits om vi tror att vi kan företräda en smak som tilltalar alla, någon sådan enighet kommer aldrig att uppstå. Efter en lång och väl genomarbetad process står vi bakom att staden nu kan gå vidare med bygget av ett för Stockholm spännande projekt.

Ersättaryttrande gjordes av Erik Slottner (KD) med hänvisning till Liberalernas reservation i kommunstyrelsen.

Remissammanställning

Ärendet

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra ett Nobel Center samt att skapa en ny offentlig plats på Blasieholmen i Stockholm. Därutöver ska kajer iordningställas för fortsatt rörlig båttrafik samt omkringliggande gatumiljöer rustas för att öka områdets attraktionskraft och värde.

Syftet med planen är även att inte hindra en eventuell framtida utbyggnad av tunnelbanan från Kungsträdgården till Gullmarsplan/Nacka under Nobel Center. Planbestämmelserna begränsas därför så att de endast omfattar mark ner till -11,5 meter under nollplanet. Avsikten är att marken under denna nivå inte längre ska vara reglerad genom detaljplan, utan gälla som ej planlagd mark.

Nobel Center ska rymma en stor andel publika verksamheter som främjar stadslivet på platsen. Entréplanet med restaurang, museibutik och viss utställningsverksamhet ska vara öppet för allmänheten. Planens syfte är att byggnaden i sin karaktär, arkitektoniska utformning och kvalitet ska motsvara andra byggnader av samma dignitet vilka präglar Stockholms vatten- och stadsrum idag. Den höga arkitektoniska kvaliteten är både viktig för upplevelsen av stads- och vattenrummen samt förmedlandet av att detta är en viktig institution för Stockholm. Arkitekturen ska kännetecknas av absolut högsta kvalitet.

Planförslaget medger en byggrätt för ett Nobel Center i sex våningar ovan mark innehållande utställningsytor, restaurang, kontor, konferensutrymmen och ett auditorium omfattandes cirka 11 850 m² ljus BTA (totalt cirka 17 900 m² BTA). Under mark ges byggrätt för tekniska utrymmen samt utställningsytor. Byggnaden är 31,8 meter hög (+35 meter över nollplanet), 65 meter lång och 38 meter bred.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsbyggnadsnämnden.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 mars 2016 att godkänna förslaget till detaljplan och överlämna det till kommunfullmäktige för antagande.

Reservation anfördes av Cecilia Obermüller m.fl. (MP) och Maria Hannäs (V), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Björn Ljung (L), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Erik Slottnér (KD), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Björn Ljung (L) och Erik Slottnér (KD), *bilaga 1*.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 22 februari 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund

I december 2011 tecknade Stockholms stad och Nobelstiftelsen en avsiktsförklaring med syfte att gemensamt verka för tillkomsten av ett Nobel Center på Blasieholmen i Stockholm. Den 23 augusti 2012 anvisade exploateringsnämnden mark inom fastigheten Norrmalm 3:43 på Blasieholmen till Nobelhuset AB, vilket ägs av Nobel Group Interests AB. Därefter fattade stadsbyggnadsnämnden beslut om att påbörja planarbetet den 13 juni 2013 och en internationell arkitekttävling i två steg genomfördes där *Nobelhuset* av David Chipperfield Architects, Berlin, utsågs som vinnare. Beslut om samråd fattades i nämnden den 19 februari 2015 och redovisning av samrådet gjordes för nämnden den 15 oktober 2015.

Flygvy över Blasieholmen med planområdet ungefärligt markerat.

Plandata

Planområdet avgränsas i nordost av Nybrokajen och Nybroviken, i sydost av Museikajen, i sydväst av Nationalmuseum med Museiparken och i nordväst av Hovslagargatan.

Marköförhållanden med planområdet ungefärligt markerat. Illustration: Nivå landskapsarkitektur.

Planområdet omfattar delar av fastigheterna Norrmalm 3:43 och Norrmalm 3:42 och innefattar cirka 1,4 ha mark och 0,2 ha vatten, total cirka 1,6 ha. Fastigheten ägs av Stockholms stad. Tullhuset ägs idag av Stockholms hamnar och de två magasinbyggnaderna ägs av Stockholms stad genom exploateringskontoret.

Planens syfte och huvuddrag

Illustrationsplan för planområdet. Illustration: Landskapslaget.

Syftet med planarbetet är att möjliggöra ett Nobel Center samt att skapa en ny offentlig plats på Blasieholmen i Stockholm. Därutöver ska kajer iordningställas för fortsatt rörlig båttrafik samt omkringliggande gatumiljöer rustas för att öka områdets attraktionskraft och värde.

Syftet med planen är även att inte hindra en eventuell framtida utbyggnad av tunnelbanan från Kungsträdgården till Gullmarsplan/ Nacka under Nobel Center. Planbestämmelserna begränsas därför så att de endast omfattar mark ner till -11,5 meter under nollplanet. Avsikten är att marken under denna nivå inte längre ska vara reglerad genom detaljplan, utan gälla som ej planlagd mark.

Nobel Center möts av en offentlig plats i söder. Bild: David Chipperfield Architects.

Nobel Center ska rymma en stor andel publika verksamheter som främjar stadslivet på platsen. Entréplanet med restaurang, museibutik och viss utställningsverksamhet ska vara öppet för allmänheten. Planens syfte är att byggnaden i sin karaktär, arkitektoniska utformning och kvalitet ska motsvara andra byggnader av samma dignitet vilka präglar Stockholms vatten- och stadsrum idag. Den höga arkitektoniska kvaliteten är både viktig för upplevelsen av stads- och vattenrummen samt förmedlandet av att detta är en viktig institution för Stockholm. Arkitekturen ska kännetecknas av absolut högsta kvalitet.

Planförslaget medger en byggrätt för ett Nobel Center i sex våningar ovan mark innehållande utställningsytor, restaurang, kontor, konferensutrymmen och ett auditorium omfattandes cirka 11 850 m² ljus BTA (totalt cirka 17 900 m² BTA). Under mark ges byggrätt för tekniska utrymmen samt utställningsytor. Byggnaden är 31,8 meter hög (+35 meter över nollplanet), 65 meter lång och 38 meter bred.

Nobel Center får en mässingsfärgad fasad av stål. Byggnadens transparenta, halvtransparenta och täta delar skapar en dynamik och ett ljusspel i fasaden. Bild: David Chipperfield Architects.

Miljöbedömning

Stadsbyggnadskontoret har utrett om planförslaget medför betydande miljöpåverkan som åsyftas i PBL(2010) 4 kap 34§ eller MB 6 kap 11§. Underlag till behovsbedömningen har inhämtats från Stadsmuseet, miljöförvaltning samt Storstockholms brandförsvaret och har samrått med länsstyrelsen.

I den framtagna miljökonsekvensbeskrivningen har konsekvenserna för kulturmiljö och stadsbild bedömts medföra måttlig påverkan på riksintresset för Stockholms innerstad. Utöver dessa aspekter har följande miljöaspekter behandlats: grund- och ytvatten, markföroreningar, rekreation och park- och naturvärden, luftkvalitet, barnkonsekvenser, klimatpåverkan, risk för översvämning samt störningar under byggverksamhet.

Planprocess

Samråd

Planförslaget sändes ut på samråd 2015-03-04 - 2015-04-22. Under samrådsperioden inkom drygt 700 yttranden.

Flertalet remissinstanser tillstyrkte planförslaget men framförde synpunkter i sak, framför allt vad gäller påverkan på kulturmiljö-värden och stadsbild främst med

avseende på byggnadens storlek. De flesta sakägare som framfört synpunkter är kritiska till den påverkan de bedömer att förslaget kommer få på värdet och/eller nyttjandet av den egna fastigheten och önskemål framförs om att förslaget skall utgå, minskas eller ändra placering. Bland de privatpersoner som framfört synpunkter önskar de flesta att platsens och/eller dess befintliga bebyggelse ska bevaras, att Nobel Center bör uppföras på annan plats samt att förslagets gestaltning ska bearbetas och byggnadens storlek minska. Intresseorganisationernas synpunkter sammanfaller mycket med vad enskilda framför men i intresseorganisationernas yttranden framkommer också oro över hur förslaget påverkar sjöfarten.

Efter samrådet reviderades planförslaget och byggnadens gestaltning vidarearbetades och storleken minskade. Därtill reglerades t.ex. användningen av Nobel Center för att säkerställa att det blir en allmän byggnad samt frågor av planteknisk karaktär. Det garage som ingick i samrådsförslaget togs även bort till nästa skede.

Granskning

Aktuell detaljplan med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning har skickats ut för granskning under perioden 2015-10-27 –

2015-11-24. Under granskningen har cirka 290 yttranden inkommit. Länsstyrelsen tillstyrker planförslaget medan flertalet övriga remissinstanser, bl.a. Statens Fastighetsverk, Riksantikvarieämbetet och Stadsmuseet, är negativa till planförslaget och framför synpunkter i sak, framför allt vad gäller Nobel Centers placering, volym och utformning samt påverkan på riksintresset Stockholms innerstad och de kulturhistoriska värden som finns på platsen. De flesta sakägare, intresseorganisationer/föreningar och övriga som framfört synpunkter önskar att den befintliga kulturhistoriska miljön på Blasieholmsudden bevaras och att ett eventuellt Nobel Center placeras någon annanstans, antingen på Blasieholmsudden eller på annan plats i Stockholm. Sakägare, organisationer/föreningar och allmänhet och framför även synpunkter angående t.ex. sjöfarten, olägenheter för grannar och hur planprocessen har bedrivits. Utifrån inkomna synpunkter kommer planhandlingarna att förtydligas enligt nedan.

Revidering efter granskning

Inkomna synpunkter föranleder följande förändringar av planförslaget på plankartan:

- Skyddsbestämmelser för arbetstunneln infogas
- Illustration på plankartan av sektion på arbetstunneln infogas
- Användningen TORG kompletteras med utformningsbestämmelsen *ej parkering*
- Fasadmaterialet mässing utgår
- U-område till elnätstationerna inom kvartersmark infogas

Revideringar avseende bestämmelser relaterade till befintlig arbetstunnel samt u-område till elnätstation har kommunicerats med berörda sakägare. Ändringarna

föranleder inte någon förnyad granskning. Planbeskrivning, dagvattenutredning och miljökonsekvensbeskrivning uppdateras i aktuella delar utifrån ovan nämnda revideringar.

Kontoret bedömer att en rimlig avvägning gjorts mellan enskilda och allmänna intressen inom detaljplanen.

Flytt av befintliga byggnader

Inom planområdet finns tre byggnader som behöver rivas för att möjliggöra ett Nobel Center. De hus som berörs är ett tullhus från 1876 samt två varumagasin från 1910, vilka är grönklassade av Stadsmuseet. Stadsbyggnadskontoret fick i uppdrag av stadsbyggnadsnämnden den 19 februari 2015 (dnr 2015-02779) att studera en flytt av befintliga byggnader. Stadsbyggnadskontoret har tillsammans med exploateringskontoret utrett möjligheterna att flytta dessa till andra platser inom Stockholms kommun. De studerade platserna har utgjorts av hamnnära miljöer, nästan uteslutande vid Saltsjön, för att byggnaderna ska ha kvar något byggnadsantikvariskt värde samt inte helt förändra den nya platsens historia. Utredningen har visat att väldigt få av de studerade platserna går att kombinera med den fastighetsutveckling som respektive markägare planerar för. I utredningen framgår att det endast finns en lämplig plats för tullhuset ur ett byggnadsantikvariskt perspektiv, vilken är Stadsgårdshamnen. En dialog har först med Stockholms Hamnar, som framfört att en flytt till detta läge inte är förenligt med, den av kommunfullmäktige antagna, kajstrategin och den framtida användning som är tänkt för hamnområdet. En flytt av tullhuset till någon av de andra studerade platserna innebär att tullhusets byggnadsantikvariska värde går förlorat och även att platsernas historia riskerar att förvanskas. Därtill är ingen av de tillfrågade fastighetsägarna intresserade av att ta emot tullhuset. Utifrån dessa givna förutsättningar föreslår kontoren att tullhuset rivs. Dock har Kungliga Djurgårdsförvaltningen (KDF) visat intresse av att utreda om det går att flytta ett eller två varumagasin till Beckholmen. Exploateringskontoret har för avsikt att fortsätta dialogen med KDF om denna möjlighet.

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande

Under granskningen har flertalet synpunkter berört intressekonflikten mellan uppförandet av en ny byggnad och bevarandet av platsens kulturmiljövärden samt mellan den nya byggnadens utrymmesbehov/gestaltning och dess påverkan på stadsbilden och riksintresset för Stockholms innerstad med Djurgården. Synpunkter har också framförts som ställer olika allmänna intressen emot varandra, samt enskilda intressen gentemot allmänna intressen.

Stadsbyggnadskontoret har i planarbetet uppmärksammat dessa intressekonflikter och gjort avvägningen att de tillkommande värdena är högre än de som riskerar gå förlorade. Kontoret bedömer att förslaget håller hög arkitektonisk kvalitet och bidrar med ny arkitektur i Stockholms centrala delar samtidigt som placering och utförande är väl studerade och anpassade till platsen. Vidare anser kontoret att en byggnad av denna dignitet ska synas i stadsbilden och att byggnadens volym, placering och

gestaltning inte bedöms medföra skada på riksintresset för Stockholms innerstad. Kontorets bedömning är således att en rimlig avvägning har gjorts mellan olika allmänna intressen.

Riksintresset för Stockholms innerstad med Djurgården har flera uttryck som på olika sätt berör Blasieholmen men alla dessa påverkas enligt stadsbyggnadskontoret inte negativt. Främst är det uttrycket som *handels-, sjöfart- och industristad* som lokalt försvagas medan t.ex. uttrycken för Stockholm som *huvudstad* och *det vetenskapliga, intellektuella och religiösa livets byggnader och miljöer* närmast stärks av förslaget. Detaljplanen innebär att ett uttryck för Stockholm som viktig handels- och sjöfartsstad försvagas (hamnmiljön), ett uttryck förloras (tullhus och magasin) samt att fronten mot Nybroviken får ett nytt landmärke och att uttryck för Stockholm som huvudstad stärks. Detaljplanen bedöms medföra måttligt negativa konsekvenser för värden kopplade till riksintresset. För vissa uttryck bedöms planen innebära risk för stora negativa konsekvenser och för vissa värden bedöms planen medföra positiva konsekvenser. I avvägningen mellan olika intressen har kontoret funnit att ett Nobel Center är viktigt för Stockholm, som Nobelprisets hemstad, och att de positiva effekterna väger tyngre än de negativa konsekvenserna.

De inkomna synpunkterna pekar också på intressekonflikter mellan enskilda och allmänna intressen då möjliga framtida olägenheter för grannar kan uppstå vid uppförandet av Nobel Center. Stadsbyggnadskontoret bedömer att påverkan på närliggande fastigheter inte blir större än att de bör kunna godtas och menar att Nobel Center även får positiva effekter för närliggande verksamheter och fastigheter.

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande är att inkomna synpunkter under samråd och granskning inte föranleder några ändringar av planhandlingarna, förutom förtydliganden och mindre revideringar för att tydliggöra planens syfte.

Kontoret ställer sig positivt till förslaget, som innebär att en ny institutionsbyggnad och ett nytt besöksmål kan skapas i Stockholm. Ett Nobel Center ligger helt i linje med stadens övergripande strategier (Vision 2040, Vision City och översiktsplanen) och kommer bidra till att stärka Stockholms attraktivitet och bli Nobelprisets hemvist i Stockholm.

Reservationer m.m.

Stadsdelsnämnden

Reservation anfördes av Cecilia Obermüller m.fl. (MP) och Maria Hannäs (V) enligt följande.

att stadsbyggnadsnämnden beslutar att avslå kontorets förslag samt att därutöver anföra följande:

Nobel är en viktig symbol för Sverige och Stockholm och Nobel Center skulle på ett positivt sätt bidra till Stockholms attraktivitet. Med den volymminskning som skett sedan inriktningsbeslutet, samt att parkeringsgaraget utgått, anser vi att projektet tagit stora kliv i rätt riktning. Dock kvarstår flera osäkerhetsfaktorer – kring ekonomin, kulturmiljö och gestaltning.

Blasieholmens känsliga kulturmiljö ställer exceptionella krav, både på byggnationen och hantering av platsens kulturhistoriska arv. En alternativ placering hade kunnat påskynda hanteringen avsevärt och sannolikt lett till betydligt mindre kostsamma lösningar för staden.

Från Miljöpartiet och Vänsterpartiet har det varit ett uttalat krav att Tullhuset ska flyttas. I överenskommelse om exploatering finns ingen tillfredsställande lösning presenterad vilket varit en förutsättning för projektets genomförande.

Kostnaden för staden har mer än fördubblats sedan det tidigare inriktningsbeslutet. Trots det kvarstår flera osäkerhetsfaktorer kring de arkeologiska utgrävningarna och den framtida kostnaden för torget. En uppskattning av kostnader för iordningställande av torget och flytten av Tullhuset ska inkluderas i den totala kostnadsuppskattningen då detta är viktiga förutsättningar för projektets genomförande. Vi anser därutöver att kostnader för detaljplan samt kostnader för arkeologisk utgrävning borde ha finansierats av Nobelstiftelsen för att minska dels osäkerhetsfaktorerna samt stadens utgifter i samband med byggnationen.

Under granskningsskedet av detaljplanen har framkommit att den föreslagna mässingsfasaden inte lever upp till miljö kvalitetsnormerna. Att i sent läge ändra fasadmateriäl är olyckligt.

Reservation anfördes av Björn Ljung (L) enligt följande.

att stadsbyggnadsnämnden beslutar att avslå kontorets förslag samt att därutöver anföra följande:

Exploateringen av Blasieholmen för ett Nobel Center rymmer flera fel. Huset som föreslås i planprocessen passar inte in i omgivningen och är i sig inte en byggnad som tilltalar. Vid sidan av problemen med det nya Nobel Center står det redan på marken tre mycket intressanta byggnader. Det handlar både om två varumagasin som eventuellt ska flyttas och det gamla tullhuset som föreslås rivas.

Liberalerna är emot föreslagen plan av Blasieholmen till förmån för ett bejakande av de kulturmiljömässiga värden som finns på platsen. Tullhuset från 1876 bär stora värden och är grönklassat av Stadsmuseet, det vill säga särskilt värdefullt från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt.

Vid sidan av att projektet i sig inte är bra för Blasieholmen har projektets ekonomi försämrats sedan markanvisningen. I handlingarna inför markanvisningen prognostiserade exploateringskontoret ett nettonuvärde om +/- 0 mnkr. I förslaget till överenskommelse och genomförande redovisas dock ett nettonuvärde om -217 mnkr (inkluderat trafikkontorets uteblivna inkomster).

Skillnaden ligger i att staden enligt förslaget ska betala både planavgiften och halva miljökonsekvensbeskrivningen. Dessutom betalar staden för flyttarna eller rivningarna av Tullhuset och varumagasinet. Även arkeologiska utgrävningar betalas av staden. Samtliga kostnader ovan betalas normalt av byggherren. Totalt sett innebär det att stadens kostnader har ökat från prognostiserade 125 mnkr till 227 mnkr. Vad som från början såg ut som en ”plus-minus-noll-affär” är nu en förlustaffär.

Ett Nobel Center är således en dålig affär för staden och passar inte in på Blasieholmen. Liberalerna föreslår därför avslag.

Reservation anfördes av Erik Slottner (KD) enligt följande.

att stadsbyggnadsnämnden beslutar att avslå kontorets förslag, samt att därutöver anföra följande:

Kristdemokraterna bedömer det som positivt att nordöstra Blasieholmen utvecklas. Genom en etablering kan den aktuella platsen utvecklas från att vara något av en bakgård till att bli en framsida med direkt anslutning till vatten och kajliv.

Dessvärre finns det flera skäl att ha invändningar mot det förslag som nu är aktuellt att genomföra. Kristdemokraterna har från första stunden ett Nobelmuseum aviserades på platsen sagt att det inte får bli en kubliknande modernistisk byggnad utan att huskroppen måste anpassas till platsens särart och omgivning. Tyvärr har inte dessa önskemål tillgodosetts i den genomförda arkitektävlingen. Byggnaden i den utformning som nu är föreslagen löper stor risk att bli ett alltför abrupt och okänsligt inslag i stadsbilden och den viktiga kulturhistoriska miljön i centrala Stockholm.

Jag konstaterar också att stadens utgifter för projektet beräknas öka från 125 mnkr i det ursprungliga inriktningsbeslutet, till 227 mnkr i nu föreliggande förslag. Samtidigt kommer den offentliga plats som har varit en av projektets stora fördelar eventuellt inte att kunna färdigställas förrän 2025.

Vidare anser Kristdemokraterna att Blasieholmens tullhus kulturhistoriska värde måste beaktas och byggnaden bevaras – antingen genom att lämnas som den nu står, genom att inkorporeras i den nya byggnaden, eller genom flyttas till annan plats. Kontoret förslår emellertid att tullhuset ska rivas, vilket inte är godtagbart. Det är beklagligt att kontoret nöjer sig med att konstatera att stadens kajstrategi förhindrar att byggnaden flyttas till en annan del av Stockholms hamn. Än mer anmärkningsvärt är att kontoret anser att tullhusets byggnadsantikvariska värde går förlorat om den placeras någon annanstans än i hamnområdet. Mot denna bakgrund avvisar Kristdemokraterna det nu aktuella förslaget.

Särskilt uttalande gjordes av Björn Ljung (L) och Erik Slottnér (KD) enligt följande.

Eftersom våra förslag föll i första beslutsgången, valde vi att rösta på det näst bästa förslaget i omröstningen.